

**ПАНЕЛЬ: Актуальні виклики
сучасного медіапростору**

**МЕДІА В ЧАСИ ВІЙНИ:
ЗДОБУТКИ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Валентин Старков,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Науковий керівник –
доктор філологічних наук, професор кафедри медіакомунікацій
та комунікаційних технологій
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
Наталія Підмогильна

Українська журналістика у другий рік повномасштабної війни не тільки прийняла виклики воєнного часу, але й із гідністю відповіла пропагандистській рашистській машини, яка десятки років дискредитувала її існування внутрішньому російському споживачеві, загалом, викреслюючи українські медіа в світі. Така діяльність мала свої негативні результати навіть з-поміж країн європейського союзу. Від того крига зневаги і дискредитації українських ЗМІ скресає достатньо повільно, що має пряме відображення і в наданні військової допомоги європейськими і американськими партнерами [1, с.136].

Сьогодні можна із впевненістю стверджувати, що українська журналістика не тільки успішно існує, фахівці галузі швидко мобілізувалися, провідні з них очолили інформаційний фронт країни. Збережені вільні та плюралістичні медіа, які дотримуються журналістських професійних стандартів. Українська журналістика за час великої війни набула нового статусу в глобальній системі медіа, що поступово сприяє народженню сильного громадянського суспільства. Умови воєнного часу безжально трансформують медіа будь-якої країни у пропагандистський рупор, але в Україні всупереч обставинам, продовжує розвивати плюралістичні медіа, вільні телеграм канали [1, с.138].

Українські медіа активно долучилися до документації злочинів російських окупантів, що нехай і у віддаленій перспективі допоможе притягнути до відповідальності російського агресора. За цей час з'явилося нове покоління українських військових журналістів, які проявили себе справжніми професіоналами своєї справи [1, с.139].

Сенсаційні данні, оприлюднені чиновником високого рангу поважної європейської структури, які матимуть позитивний відгук у населення, підлягають перевірці, що відповідатиме стандартам професійної журналістики.

Впродовж минулого року, спостерігалось суттєве зростання індексу свободи преси на 27 позицій, що сприяло прийняттю закону про медіа, зменшення впливу олігархів та посилення позицій Суспільного мовника [1, с.140].

Війна зруйнувала ілюзорне ставлення до західних європейських медіа як демократичних та неупереджених засобів масової інформації. Українська журналістика в часи війни довела, що може працювати не гірше, а подекуди і краще, особливо у жанрі журналістських розслідувань. Загальноукраїнський інформаційний марафон, сюжети воєнних журналістів, нарешті, допомогли ідентифікувати українську журналістику, оскільки раніше західні медіа розглядали Україну крізь призму російської пропаганди.

Війна принесла непоправну трагедію мільйонам українців, згуртував медіа спільноту, консолідував суспільство проявив найкращі його якості про які можна було тільки мріяти, але дуже важливо у післявоєнну відбудову країни виробити запобіжні умови проти можливого впливу на ЗМІ.

В сучасних умовах всебічного розвитку Інтернет-ресурсів, повідомляти новину може кожна агенція чи блогер. Дотримання журналістських стандартів – одна з найголовніших функцій професійних українських медіа, яка полягає у грамотній фільтрації інформації відповідній певним нормам подання і викладання. При цьому важливо мати декілька точок зору на одну подію, але одна думка не має бути джерелом дезінформації [1, с.141].

З усіма позитивними змінами в українських медіа продовжує зберігатися пряма залежність від політики. Це проявляється на

прикладі, коли кілька місяців війни ЗМІ мовчать про корупцію, а потім всі раптово починають говорити про неї. Такий підхід нічого не має нічого спільного із журналістикою, а відноситься до звичайної політики.

Зважаючи на всі переваги і недоліки української журналістики в часи війни, зі страшної дати 24 лютого 2022 року розпочався новий відлік розвитку українських медіа у поступовому наближенні їх до стандартів журналістики.

Насамперед зняте протиріччя між необхідністю дотримуватися свободи слова і застарілою, але нагальною потребою деолігархізації ЗМІ, власники яких рідко утримувалися від спокуси заробити гроші на поширенні антидержавних ідеологем. На відміну від демократичних країн, внутрішня редакційна та журналістська самоцензура формувалась десятиліттями, натомість, в українських умовах воєнного часу ствердилася за декілька тижнів [2, с.225].

У разі якщо популярна медійна особа спробує нав'язати суспільству антиукраїнські погляди та чужі для нього цінності, дуже швидко стикнеться із проявами культури скасування, не зважаючи на авторитет та всі попередні заслуги [2, с.228].

Українське ноу-хау в інформаційного просторі – це своєрідний баланс між свободою слова та відповідальністю за право користуватися цією свободою – досягнутий без зайвого правового регулювання та державного примусу і контролю. Вчорашні «власники та лідери думок», усім добре відомі особистості, своїми необережними висловлюваннями та конкретними діями помножували себе «на нуль». В цьому важлива особливість менталітету, який відрізняє українців від росіян.

Набагато складніше врегулювати питання публікацій, які можуть задати шкоди у сфері безпеки та нададуть у розпорядження ворога інформацію військового характеру. Українські ЗМІ та журналісти у часи небаченої в останні сімдесят п'ять років збройної агресії на європейському континенті проявили свої найкращі якості. Медійники надихали суспільство у найскладніші та найтрагічніші часи російського вторгнення, підбадьорювали громадян активніше допомагати фронту і тилу, розповідали про Україну та

її боротьбу всьому світові, чимало зробили для інформування тих наших співвітчизників, які перебували у розпачі, і тих, хто навіть після початку навали продовжували коливатися у власному виборі сторони у цій війни [2, с.230].

Завдяки злагодженій діяльності українських журналістів та ЗМІ українське суспільство у найскладніші для держави часи зберегло свою єдність та згуртованість перед обличчям ворога, спромоглося активно і максимально мобілізуватися на захист української держави [4, с.53].

Війна із великою долею вірогідності триватиме достатньо довго. Від того робота за новими правилами у прагненні дотримання журналістських стандартів, висвітлення подій скрізь призму інтересів України сприятиме не тільки активізації інформаційного фронту, але й наблизатиме бажану та очікувану Перемогу.

Журналісти в своїй діяльності формують масову свідомість українських громадян, моделюють поведінку представників нашого суспільства, країн-союзників. Такий підхід ніяким чином не скасовує журналістську об'єктивність, а лише доносить світові правдивий, посправжньому трагічний перебіг подій війни [4, с.56].

Затягування війни неминуче призводить до зростання розчарування людей від трагічної реальності. Ворогу зовсім не складно впливати на інформаційний порядок денний, нав'язуючи суспільству власну, хибну точку зору на ситуацію, стимулюючи його до деструктивних дій.

Українська система медіа проявила здатність до самоорганізації, суттєво відрізняючись від пропагандистської моделі країни-агресора. Кожен медійник на своєму напрямку інформаційного сектору, працюючи без вихідних і відпусток, використовуючи інструменти журналістської діяльності мобілізує, зміцнює єдиний фронт української перемоги.

Список використаних джерел

1. Горбань Ю. О. Інформаційна війна проти України та засоби її ведення. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 1 (2015). С. 136-141.
2. Найдьонова Л.А. Медіапсихологія як нова галузь соціальнопси-

хологічного знання: проблеми і перспективи. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*: зб. ст. АПН України, Ін-т соц. та політ. психології. Київ: Міленіум, 2009. С. 218-230.

3. Розумна О.П. Культурна дипломатія України: стан, проблеми, перспективи. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2016. №09.

4. Титаренко Л., Костенюк Н., Яценко В. Соціо-гуманітарна публічна політика держави в умовах викликів війни. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2023 (30), С. 47-56.